

בפרוזדור להשקפת-עולם

מאת
ד"ר יוסף שכטר

הוצאת ספרים מ. ניומן בע"מ
ירושלים — תל-אביב — תשל"ב

Gate to a Philosophical Creed
Essays / Dr. Josef Schaechter

מפעל סופרי חיפה
בשיתוף עיריית חיפה ומועצת פועלי חיפה

1972

כל הזכויות שמורות למחברת

All rights reserved

סודר, נופס ונכרך בדפוס מר"ן בע"מ, גבעת שאול ב', ירושלים

Printed and bound at

Maran Book Mfg. Co. Ltd.

Israel

המחבר

ה ת ו כ ן :

5	הקדמה
7	העונש בדמות אבדן האמונה — סיפור ידוע-מעט של טולסטוי
18	עוד על בעיית העונש
22	תשובותיהם של שני מורים
	בנבכי הזמן — (מרוב אפשרויות; מדענים שהשתחררו מן הרוחני-נפשי; השמיים; הבטחון בה'; ההיסטוריה; שלוש כיתות; הקולנוע והטלביזיה; קישוט דירות; השבת; היוגה; התורות הבאות מן המזרח הרחוק; לא תהיה אחרי רבים לרעות; ואהבת את ה' אלוהיך; אהבת הזולת; מחיצת הברזל; השאלה והתשובה; הפנייה חוצה או הפנייה פנימה; התרופפות המסגרות; דור גדול או דור קטן?; יגיע כפיים, ניצול, והפנאי כערך)
26	מחשבות על תקוות-האדם — (חוק האנטרופיה; "קנה-הסוף החושב"; זמן קוסמי וזמן היסטורי; מותר האדם; גאולה או גואל?)
41	שאלות ותשובות
45	אזהרה מפני הדתיות החיצונית — עוד ממכתביו של ד. ח.
57	אתולוגיה ומוסר
67	עשרת הדברות מבחינה אתולוגית
71	סייג לריסוס הכימי
75	מבעיות דורנו — (פגעי הדור-מידה כנגד מידה; ממקריות לייעוד; בחיפוש אחרי דרכי חינוך; הטירה; מקומו של איש-הרוח)
86	על השמאל החדש ועל החינוך הגבוה — (השתלמות הצעירים; האקדמיזציה של המקצועות הרוחניים; הערה לענין הנוס-טאלגיה והרומאנטיקה; הכיוון האנטי-אנטרופי בעולם האדם)
95	תפקידה של הפילוסופיה
107	תפקידם של אנשי הרוח בחיי המעשה
115	

- 117 תפקידה של ההיסטוריה
גילויים על-אנושיים באדם — (מיצר שנהפך למרחב; גילוי
על-אנושי שלילי; ההישקעות בעצמיות כגילוי על-אנושי;
126 האלמוות כגילוי על-אנושי)
137 השתחררות מרשמים משעבדים
148 הספרות החסידית נוגעת לנו — הקדמה ל"עיון תפילה"
עיון תפילה — (לשבת; בהליכה בתוך הבית; מגדלות דמוחין
לתפילה בכוונה; הסתכלות טהורה; גאולת השכינה והדיבור;
בחינת מה ואפס ואין; תפילה אחת בדבקות, מעלה את יתר
התפילות; מקטנות דמוחין לגדלות דמוחין; מתוך התגברותם
של המעצורים; אין אליהו בא, אלא לרחק את השקר ולקרוב
את האמת; הרחמים הם דעת; למצוא את עצמו בספר;
התרחקות מן הכבוד והתכוונות שדברי תורה יגיעו רק למי
שצריך להם; הלב בשליחות אלוהים; עזות דקדושה; קבלת
הארה מצדיק-אמת; כובד המשא של היסורים; על ידי
השכל החדש; בחינת אין; כתב ודיבור; בכיה מתוך שמחה;
זכר זריחות-שהיו; ממחשבה רעה למחשבה טובה; מיעוט
אכילה; חידושי תורה; התבודדות ואמירת תהלים; לב נשבר
ולב שמח כאחד; יישובה של הדעת; לשבת חנוכה; תפילת
150 הדרך; דוגמאות למוטיבים החשובים לנו בחינוך)
166 מצוות צריכות כוונה

נספחים

- תחביר לוגי — (כיוון המשפט; משפט עומד ומשפט יוצא;
משפטים מחוברים ומורכבים; משפט עיקרי ומשפט טפל;
173 הקטגוריות; המפתחות; הערות)
187 התלמוד מבחינת ההגיון

מן המזרח הרחוק

- 202 הודו לגנות ולשבח
סרי רמהקרישנה — (הכל בגלל חגורה; ביזבז שתיים-עשרה
שנה; הסאמאדהי; האלוהים יש לו דמות הגוף ואין לו
207 דמות הגוף; העולם הזה)

על פעולתי הספרותית

- 219 על פעולתי הספרותית

ה ק ד מ ה

ש ל ו ש ד ר כ י ם

המאמרים והרשימות דלהלן פורסמו בכתבי-עת ועיקרם בחיפוש אחרי דרכי הבהרה כפרוזדור להשקפת עולם. יש דרך הבהרה לוגית של המחשבה ושל הלשון והיא נקנית בהכוונת המוח, ויש דרך של הבהרה נפשית הנקנית בעבודה שבלב, ויש דרך של מיפגש בין הנפשי-חוויתי-דתי לבין הלוגי-מדעי-נסיוני. הדרך הזאת האחרונה חשובה לנו בהווה ותגדל חשיבותה בעתיד. המגמה היא להגיע בסופו של דבר, להתגברות על הפירוד שבאדם. דוגמאות להבהרה לוגית הבאתי, למשל, בספרי "העל-אנושי באנושי" וגם בנספח לספר הזה הוזן בענייני הגיון; ודוגמאות לנסיונות להגיע להבהרה נפשית על-ידי הכוונת הלב כלולות, למשל, בספרי זה במאמר "עיון תפילה" ובמאמר "השתחררות מרשמים משעבדים"; ודוגמאות לנסיונות של מיפגש כהכנה לאינטגרציה נמצאות, למשל, במאמרים על בעיית העונש ועל האתולוגיה.

התחלתי בבעיית העונש משום שמתקופת התנ"ך עד ימינו התעורר המשבר הדתי על-ידי-כך שהאדם נוכח לדעת, שיש דשעים המצליחים בחיים ויש צדיקים הסובלים על לא עוול בכפם, ומכאן מגיעים לכפירה בעיקר, וגם לכפירה במשמעות החיים.

העבודה הפנימית שעליה מדובר בספרות החסידות ובספרות של המזרח הרחוק ופעולות היישום של הנפשי-חוויתי-דתי במדעי-לוגי-נסיוני הן בבחינת פרוזדור למיפנה הרוחני העתיד להתחולל בעולם האדם, שער לתפיסת-עולם ולאורח-חיים שאנו מצפים להם. מיפנים כאלה היו כבר בעולם ונשארו בנו כמישקעים ומהם אנו מתפרנסים מבחינה פנימית. כעת אנו נמצאים במצב של שפל, אבל החסר לנו מורגש מאד בלבנו, ולפיכך גדל הסיכוי להתחדשות.

ד"ר יוסף שכטר

חיפה, בתשרי תשל"ב